

"Hîna ki hissini galatı bizim 'ma nahnü fih'imizi imkân derecesinden bedahete, yani cehl-i mürekkebe çıkardı." cümlesini açıklar mısınız? Kur'an neden şimdiki fenlerden ve teknik buluşlardan sarîh ve zahîr olarak haber vermiyor?

"Kur'an, neden şimdiki fenlerden ve teknik buluşlardan sarîh ve zahîr olarak haber vermiyor?" sorusuna Üstat, "Kainatta terakki ve tekemmül kanununun buna müsaade etmediğini" söylüyor.

Fen ve teknik tedrici bir seyir ile geliştiği için, insanların bir kısmına zahîr olan bir mesele, diğer kısmı için bilinmeyen konumunda oluyor. Hazreti Âdem (a.s) dönemi, her şeyin ilk başladığı ve bir çok fenni hakikatin bilinmediği bir dönemdir. Ama aynı zamanda istikbalde bulunacak fenni hakikatlerin de temeli ve mukaddemesi konumundadır. Bir binanın temelden çatıya yükselmesi gibi, fen ilimleri de temelden çatıya doğru terakki ve tekemmülün olduğu bir alandır.

Mesela ilk lamba, şimdiki lambaya kıyasla basit ve kaba bir lambadır, ama şimdiki mükemmel lambanın da temelidir. Zamanın da bu temel atılmasa idi, şimdiki lambalar da olmayacaktı.

Şayet Kur'an, sarîh ve zahîr olarak fen ve teknikten haber verse idi, eski zamandaki insanlar bunu anlamakta ve kabullenmekte zorlanacaklardı, hatta inkar edeceklerdi.

Mesela, Kur'an dese idi uçak, tank, bilgisayar, harika nimetlerdir, bunlar için Allah'a şükredin. Belki günümüz için hayret verici bir mucize ve harika bir beyan olurdu. Ama bu tekniğin bilinmediği dönemlerde de aynı şekilde inkara ve taaccübe sebep olurdu.

Bu yüzden Kur'an istikbalde çıkacak olan fenni gelişmeleri sarîh ve zahîr olarak değil, remzi ve işari olarak haber veriyor. Böylece ne eski insanlar inkara, ne de gelecekteki insanlar mahrumiyete düşmesinler.

Bu izaha itiraz mahiyetinde şöyle ikinci bir soru soruluyor: Madem istikbale ait hadiseleri haber vermek hem belagate hem de tekemmül kanununa aykırıdır. Öyle ise ahiret ve ahirete ait ahvalden neden bahsediliyor? Cennet ve cehennem, fen ve teknik ilimler gibi istikbale ait şeyler değil midir?

Dünya hayatının istikbali olan ahiret hayatı, zahiri hissimizle bildiğimiz ve alışkın olduğumuz bir hayat değildir ki, fen ve teknik ilimlerle kıyaslınsın. İnsan hiç görmediği bir alem hakkında inanmak ve inanmamak noktasında hareket edebilir.

Ama gördüğü ve bildiği bir alem hakkında bu iki ihtimal yoktur.

Mesela, eski dönemlerde gözü önünde cereyan eden bir hadisenin zıddını kabul etmek, bir insan için kabul edilemezdir. Eski dönemdeki adama **"iki saat içinde İstanbul'dan Erzurum'a gidilebilir."** dense, ihtimal vermeden inkar eder, zira hissi zahirine aykırı bir durumdur. Ama bilmediği ve görmediği cennet hayatında bir anda milyonlarca kilometre gidilir, denilse bunu kabul ve inkar da zorlanmaz. Bu yüzden Kur'an cenneti genişçe tasvir ederken, fen ve teknikten ima ile bahseder.

"Lâkin hînâ ki, hissin galatı bizim "ma nahnü fîh"imizi imkân derecesinden bedahete, yani cehl-i mürekkebe çıkardı."(1)

İnsanın vakta ki hissi yanılması, gelecekteki bir takım olabilecek şeyleri olmayacak ve imkansız dereceye çıkardı. Yani bir saatte İstanbul'dan Erzurum'a gitmek mümkün ve ihtimal dahilinde iken, hissi yanılmamız bunu, olması imkansız bir mesele haline getirdi. İnsanların bu hissi saplantısından dolayı, Kur'an muhtemel olan teknik gelişmeleri sarıh ve zahir haber verme yolunu terk etmiştir.

(1) bk. [Muhakemat, Üçüncü Makale \(Unsuru'l-Akide\), İkinci Maksat.](#)

İlgili ders videosu için tıklayınız:

- [Prof. Dr. Şadi Eren, Muhakemat Dersleri \(51. Bölüm\).](#)